

Biedermeier to czas kultu pamiątek. Wiele z nich odzwierciedlało uczucia i postawy patriotyczne.

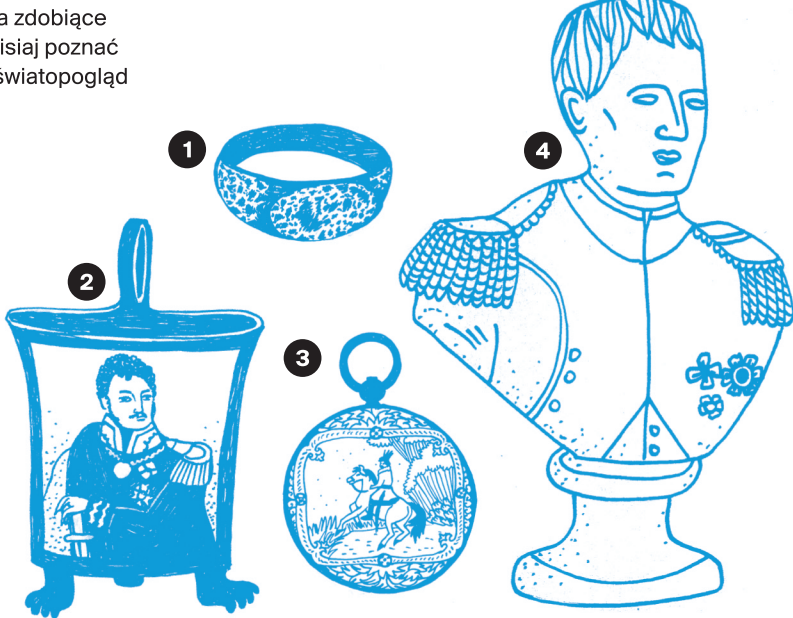
1 Jednym z bohaterów, których otaczano w Polsce podziwem i uwielbieniem, był **KSIĄŻĘ JÓZEF PONIATOWSKI**. Widziano w nim wcielenie żołnierskiego honoru i patriotyzmu. Jego wizerunki zdobiły plakietki, medaliony, spinki, szpilki, zegarki, często z grawerowanymi sentencjami odnoszącymi się do jego bohaterskich czynów czy śmierci na polu walki. Romantyczną legendę Poniatowskiego spopularyzowały pierścienie wykonane, jak głosi tradycja, z szabli i podków książęcego konia.

2 Wizerunki księcia zdobiły również niezwykle modne **SAMMELTASSEN** (filiżanki kolekcjonerskie), które zaspokajały pasję zbierackie. Przedstawienia zdobiące filiżanki pozwalają nam dzisiaj poznać zapatrywania polityczne, światopogląd i gust ich właściciela.

1. Pierścienie grawerowany z napisem *Xiągę Józef Poniatowski*, 1. cw. XIX w. (po 1813), G. Majnert (1767-1846), MNW
2. Filiżanka *jasmin* na lwich łapach, ze spodkiem, z portretem ks. J. Poniatowskiego (1763-1813), wg J.M. Grassiego (1757-1838), ok. 1819, MNW
3. Zegarek kieszonkowy z grawerowanymi postaciami Kościuszki i księcia Poniatowskiego, 1845, Patek, Philippe & Co, Genewa, MNW
4. Popiersie Napoleona, lata 40. XIX w., MNW

3 Szczególne miejsce w sercach Polaków zajmował **TADEUSZ KOŚCIUSZKO**, symbol niezłomnej walki o niepodległość. Jego śmierć w Szwajcarii w 1817, sprowadzenie zwłok do Krakowa, a następnie rozpoczęcie w 1820 usypywania pamiątkowego kopca, przyczyniły się do utrwalenia kultu narodowego bohatera, którego upamiętniano w licznych wizerunkach.

4 W Polsce przez cały wiek XIX żywy był również kult **NAPOLEONA BONAPARTEGO**. Jego popiersia zdobiły salony. Obok prezentowano portrety innych sławnych ludzi: władców, filozofów, artystów.

Wystawa pod honorowym patronatem
Małżonki Prezydenta RP
Agaty Kornhauser-Dudy

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW
MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

WSPÓŁPRACA
MN
MUZEUM NARODOWE
W WARSZAWIE

PARTNER WYSTAWY
LOTTO

DORADCA PRAWNY
GT GreenbergTraurig

PATRONI MEDIALNI
**POLSKIE
RADIO**

artinfo.pl

wyborcza

insider

wiarynet

STOLICA

o.pl

TVP

MW

Muzeum Narodowe
w Warszawie

Na tropie... biedermeieru
Ciekawostki i informacje

W maluchną postać bywa nieraz zaklęta dusza całej epoki.

Stanisław Wasylewski

SZTAMBUCHY (nazywane czasem w Polsce **IMIONNIKAMI**) to prywatne, rękopiśmienne księgi pamiątkowe. Ich zawartość, osobista i pełna emocji, pozwala nam lepiej zrozumieć pracowitych i rozważnych, ale jednocześnie bardzo uczuciowych ludzi epoki zwanej biedermeierem.

Sztambuch, zazwyczaj niewielkiego formatu, oprawiony był w skórę, aksamit, płótno lub haftowany jedwab. Jego okładkę zdobiły wytłaczane inicjały właściciela oraz dekoracyjne klamerki do zamykania. Karty, często wielobarwne, miały złożone brzegi.

Imionnik jest istotnie najpiękniejszą pamiątką przyjaciół, miejsc rodzinnych, podróży i różnych życia stosunków. Przeglądanie onego przypomina nam historie życia, a więcej jeszcze, serca naszego.

„Magazyn Powszechny. Dziennik Użytecznych Wiadomości” 1834, nr 51, s. 406

Rodzaje sztambuchów:

- ✦ zbiór utworów o charakterze okolicznościowym, wpiśwanych do księgi z różnych okazji
- ✦ księga przyjaźni, pochodząca przeważnie z okresu lat szkolnych i studiów
- ✦ rodzaj dziennika intymnego, zawierającego zapiski dotyczące życia osobistego
- ✦ kronika rodzinna
- ✦ listownik, w który wklejano listy
- ✦ kolekcja autografów wybitnych osobistości

XIX-wieczne maksymy dla panien,
które chcą dostać mężów

Lepiej, byś nie umiała pisać, niż abyś nie umiała lub nie lubła cerować. Nina Łuszczeńska do córki Jadwigi, przysięgi poeiki Deotymy, za: Jadwiga Deotyma Łuszczeńska, Pamiątki 1834-1897, Warszawa 1968, s. 71

Niewiastą bowiem, która domowymi zatrudnieniami i igłą nigdy się nie zabawiła, choćby wiele światła posiadała, nie dopełni przeznaczenia swego i często nudną sobie i drugim będzie.

Klementyna z Tańskich Hoffmanowa, Pamiątki po dobrej matce, czyli ostatek jej rady dla córki, Warszawa 1819, s. 61

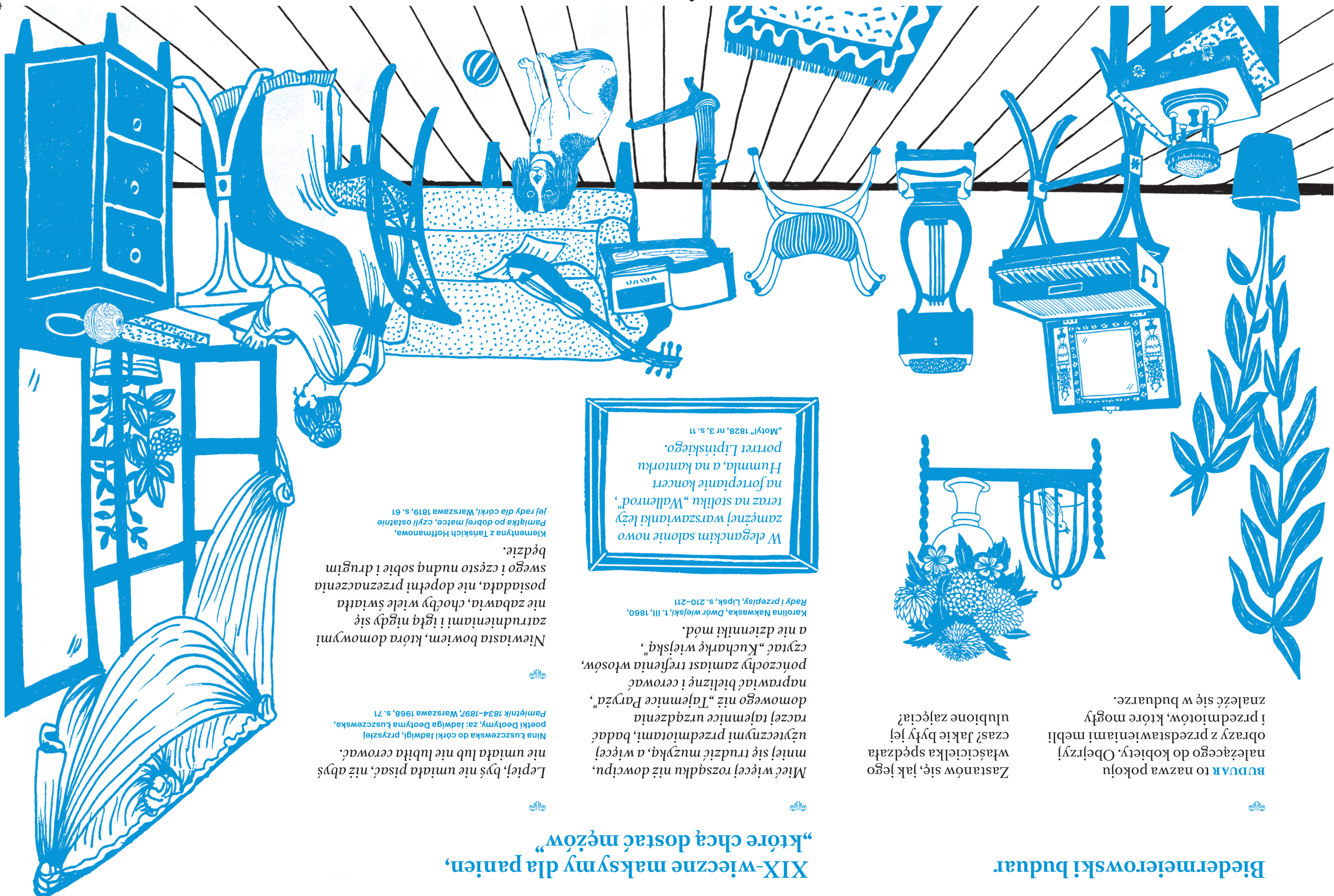
Mieć więcej rozsądku niż dowcipu, mniej się trudzić muzyką, a więcej użytecznymi przedmiotami, badać raczej tajemnice urządzenia domowego niż „Tajemnice Paryża”, naprawiać błędne i cerować, ponoczochy zamiast trzeźwienia wosów, czytać „Kucharkę wiejską”, a nie dzienniki mód.

Karolina Nakwaska, Dwór wiejski, t. III, 1860, Rady i przepisy, Lipsk, s. 210-211

W eleganckim salonie nowo zamieszkałej warszawianki leży na fortepianie koncert Humla, a na kanarku portret Lipińskiego. „Mody” 1828, nr 3, s. 11

Zastanów się, jak jego właściciela spędzała czas? Jakie były jej ulubione zajęcia?

BUDUAR to nazwa pokoju należącego do kobiety. Obejrzysz obrazy z przedstawieniami mebli i przedmiotów, które mogły znaleźć się w buduarze.

❁ PORADNIK ❁

Umebluj wnętrze w stylu biedermeier

Bo cóż warte życie bez kocza, fortepianu, stearynów, mebli miętko wypchanych, kapeluszków, mantyl, zwierciadeł na ścianach, draperii u okien.

Ewa Felińska, *Pamiętniki z życia*, t. 1, seria 1, Wilno 1856, s. 25

W pierwszej połowie XIX w. pojawiły się drukowane katalogi oraz sklepy i magazyny z gotowymi meblami. Dzięki temu styl biedermeierowski szybko się rozpowszechnił. W ostatniej części wystawy zatytułowanej „Biedermeier jako projekt estetyczny. Wzornictwo I. połowy XIX w.” zaaranżowany został skład mebli i przedmiotów wyposażenia wnętrza.

Wszystkie przedmioty, które dopełniają umeblowania, jako to: obrazy, zegary, kandelabry, żyrandole, wazon, dywany etc. powinny tworzyć całość świadczącą o dobrym smaku i wytworności pani domu.

Korespondencja Bazaru,
„Bazar. Tygodnik mód i robót ręcznych” 1865, nr 11, Dodatek, s. 1

Jak umeblować wnętrze w stylu biedermeier? Wskazówką mogą być *Zimmerbilder*, czyli obrazy pokoiów. W XIX wieku udzielono by zapewne takich oto porad:

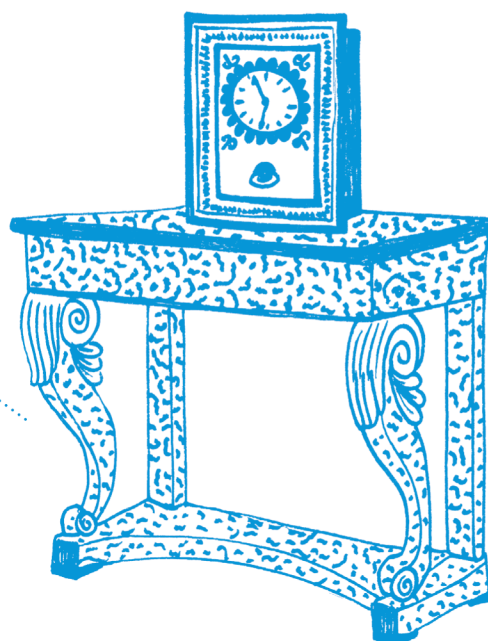
- ❁ W urządzeniu wnętrza najważniejsze są **WYGODA, FUNKCJONALNOŚĆ I PRZYTULNOŚĆ**.
- ❁ **MEBLE** ustawiamy symetrycznie, dobieramy je parami, najlepiej kupić od razu cały garnitur (komplet) mebli. Szukamy mebli prostych w formie, wygodnych i solidnie wykonanych.
- ❁ **FIRANY I ZASŁONY** powinny być dekoracyjnie poupinane.
- ❁ Najlepszym materiałem obiciowym jest pasiasty **JEDWAB** o stonowanych, łagodnych kolorach.

- ❁ **W KOLORYSTYCE WNĘTRZA** powinny dominować dwie harmonijnie zestawione barwy.
- ❁ W pomieszczeniach można wyodrębnić **WYSPY** – miejsca do pracy, odpoczynku, rozrywki.
- ❁ **OBRAZY** należy zawieszać osiowo, większe na górze, mniejsze na dole.
- ❁ Na parapetach i żardinierach ustawiamy żywe **ROŚLINY**, niech tworzą we wnętrzu zielone klomby. Kwiaty są nie tylko ozdobą, będą też tłumić nieprzyjemne zapachy.

ŻARDINIERA
półka lub wydłużony stolik z zagłębionym blatem przeznaczony na rośliny

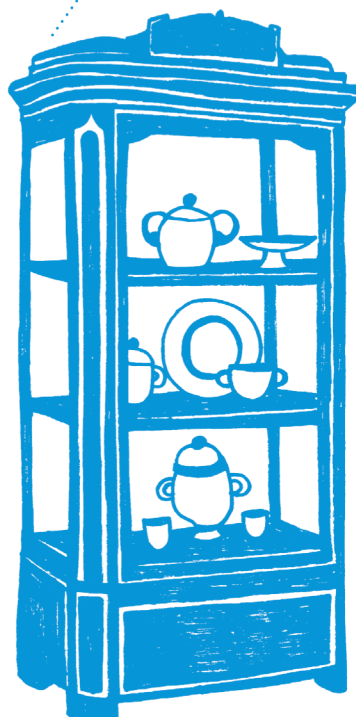
KONSOLA
stolik przścienny, umieszczany zazwyczaj pod lustrem. Stawiano na nim zegar lub wazon.

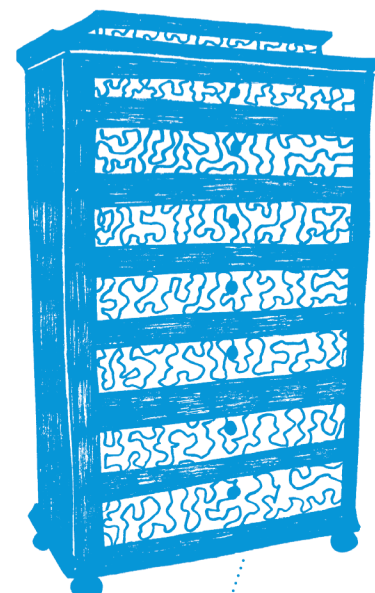
ETAŻERKA
otwarta półka ustawiana na podłodze lub zawieszana na ścianie, przeznaczona na bibeloty lub książki

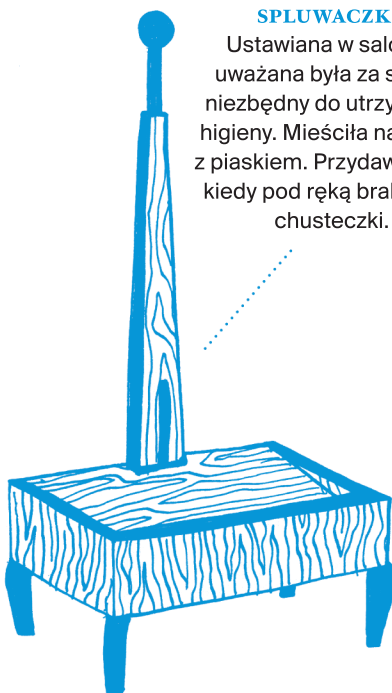
SERWANTKA
szafka oszklona z trzech stron, służyła do przechowywania i prezentacji porcelany, szkła, sreber, elementów zastawy stołowej. Tylna ścianka zazwyczaj jest lustrzana.

SZYFONIERA
typ wysokiej, wąskiej komody, z licznymi szufladami. Służyła do przechowywania bielizny, biżuterii, wstążek, chusteczek i innych damskich drobiazgów. Jej nazwa pochodzi od francuskiego słowa *chiffon*: gałganek, szmatka.

EKRAN KOMINKOWY
miał kształt ramy wypełnionej tkaniną lub skórą, chronił przed nadmiarem ciepła lub światła z kominka

SPLUWACZKA
Ustawiana w salonie, uważana była za sprzęt niezbędny do utrzymania higieny. Mieściła naczynie z piaskiem. Przydawała się, kiedy pod ręką brakowało chusteczki.

BULIERA
naczynie do gotowania wody umieszczone na stojaku z podgrzewaczem, używane powszechnie od XVII wieku wraz z nastaniem mody na picie herbaty

SEKRETERA
mebel skrzyniowy, w górnej części z szufladkami, skrytkami, przegródkami widocznymi po opuszczeniu blatu służącego do pisania